

ліцензійні платежі взагалі перерахувало менше половини ліцензіатів. Ці дані розходяться з реальними даними руху насіння в Україні. Нами встановлено ряд фактів, коли ліцензіати свідомо приховували дані по реалізації насіння з метою зменшення суми сплати ліцензійних платежів, не дивлячись на те, що в них були наміри і надалі співпрацювати з Інститутом. Спостерігалися факти неправомірного, без дозволу власника, використання сортів. У зв'язку з цим інститут запровадив більш жорсткий порядок надання дозволу на використання сорту. Однією з основних умов надання ліцензійного договору є отримання звіту за попередній рік, перерахування ліцензійних платежів. Це дозволило, значно зменшити (до 10–15 %) кількість недобросовісних ліцензіатів, які лише створюють на ринку конкуренцію суб'єктам насінницької діяльності, що дотримуються виконання умов договору.

Висновки:

- забезпечення ліцензійної діяльності на високому професійному рівні дозволить значно підвищити фінансові надходження від використання сортів рослин до установи, а також дасть можливість впливати на ситуацію у галузі насінництва сільськогосподарських культур;
- для збереження вітчизняних селекційних здобутків необхідно забезпечити гарантії стосовно несанкціонованого розповсюдження насіннєвого матеріалу, а також увести в практику адміністративну і кримінальну відповідальність за неправомірне використання сортів рослин;
- важливою складовою залишається роль держави у виявленні порушників майнових прав власності на сорти рослин.

УДК 347.77.028:631.526.32

Мельник С. І., Ткачик С. О.*, Третьякова А. А.

*Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: s-s-tk@ukr.net*

АКТУАЛЬНІСТЬ ПИТАННЯ УПОВНОВАЖЕННЯ ЕКСПЕРТНОГО ЗАКЛАДУ НА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ У СФЕРІ ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН

Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення законодавства України у сфері насінництва та розсадництва у відповідність з європейськими та міжнародними нормами і стандартами» від 08 грудня 2015 року № 864-VIII внесено ряд змін до Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21 квітня 1993 р. № 3116-XII зі змінами та доповненнями (далі – Закон), в тому числі введено поняття експертного закладу, який у результаті уповноваження Компетентним органом, яким на сьогодні є Мінагрополітики, має право виконувати окремі повноваження у сфері охорони прав на сорти рослин, зокрема проводити експертизу новоствореного сорту, на підставі якої Мінагрополітики приймає рішення про державну реєстрацію сорту та/або видачу патенту на сорт.

Актуальність та доцільність даного питання базуються на наступному.

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку

По-перше, Міжнародною конвенцією по охороні нових сортів рослин, учасницею якої є і Україна, визначено існування окремого [Компетентного] органу, що забезпечує та надає права інтелектуальної власності на сорти рослин. Компетентний орган відповідає за здійснення всіх заходів, необхідних для надання правової охорони сорту як об'єкту інтелектуальної власності. Компетентний орган зобов'язаний нести відповідальність за проведення експертизи, а результати такої експертизи мають офіційний характер та є підставою для прийняття рішення щодо заявки на сорт.

По-друге, процедура надання заявці на сорт рослин статусу об'єкта інтелектуальної власності вимагає цілісного та системного підходу. Визначальним є незалежність проведення експертизи на єдиних умовах для всіх суб'єктів господарювання та заявників. Здійснення державної науково-технічної експертизи сортів рослин повинно відбуватися з фактичною можливістю забезпечити конфіденційність отриманих результатів проведених досліджень.

По-третє, надання експертному закладу статусу «уповноваженого» забезпечить усунення розпорошеності функцій державного управління, створить передумови організації ефективного управління у сфері охорони прав на сорти рослин, залучення підприємств, установ, організацій на виконання певних повноважень у сфері охорони прав на сорти рослин.

Відповідно до статті 25 Закону експертиза заявки має статус державної науково-технічної експертизи, тому під час отримання прав на сорти рослин мають враховуватися норми Закону України «Про наукову і науково-технічну експертизу».

Проблемою, яку пропонується розв'язати шляхом надання уповноваження експертному закладу є створення прозорої ефективної системи охорони прав на сорти рослин в Україні, забезпечення захисту прав на сорти рослин, гарантованих державою за результатами науково-технічної експертизи, вимоги до проведення якої визначені спеціальним законодавством. Компетентний орган може не мати необхідної матеріально-технічної та експертної бази для проведення експертизи усіх поданих заявок на сорт. Тому, Законом передбачена можливість уповноваження інших організацій на проведення такої експертизи. Таким чином збільшиться кількість заявок на сорт, які проходять експертизу у заданий проміжок часу; для суб'єктів господарювання, що створюють нові сорти, скоротиться час між поданням заявки та отриманням патенту на сорт, що в перспективі сприятиме швидшому виходу на ринок нових, більш якісних, сортів рослин.

Законом передбачено, що уповноважений експертний заклад не має використовувати фінансові та матеріальні ресурси заявника. Крім того, Мінагрополітики має бути впевнене, що отримує послуги з експертизи належної якості. Для цього даним Порядком уповноваження запроваджуються вимоги до експертних закладів. При цьому важливо забезпечити прозорість, незалежність, об'єктивність науково-технічної експертизи, конфіденційність матеріалів заявки та отриманих результатів проведених досліджень.

Проблема не може бути розв'язана за допомогою ринкових механізмів, оскільки відсутній ринок послуг з експертизи, фактично на ринку є один покупець цих послуг – держава в особі Компетентного органу.

Для того, щоб видати патент чи свідоцтво про державну реєстрацію сорту, Компетентний орган має бути впевненим, що сорт відповідає таким характеристикам, як новизна, відмінність, однорідність та стабільність, придатний для поширення в Україні. Для цього Компетентний орган має спиратися на результати експертизи, здійсненої уповноваженим експертним закладом, який має для цього необхідні ресурси.

УДК 340.142:347.77:631.526.3(477)

Шемшур А. П., Ковчі А. Л., Іськова О. В.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, e-mail: shemshur813@ukr.net

ПЕРСПЕКТИВИ ЗАХИСТУ ПРАВ НА СОРТ РОСЛИН У ВИЩОМУ СУДІ З ПИТАНЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Сорт рослин належить до об'єктів права інтелектуальної власності відповідно до ст. 420 Цивільного кодексу України.

Особа, права якої на сорт порушено, може звернутися до суду за захистом цих прав згідно зі ст. 54 Закону України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21.04.1993 № 3116-XII, в редакції від 08.12.2015 №864-VIII.

Суди, відповідно до їх компетенції, розглядають спори про: виникнення прав на сорт і їх державну реєстрацію; сорти, створені у зв'язку з виконанням службових обов'язків або за дорученням роботодавця; авторство на сорт; винагороду авторам; укладання та виконання ліцензійних договорів; визначення володільця патенту; визнання прав на сорт недійсними; дострокове припинення прав; порушення особистих немайнових і майнових прав на сорт; визнання сорту придатним для використання в Україні тощо.

З прийняттям Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 02.06.2016 № 1401-VIII та Закону України «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.16 № 1402-VIII (далі – Закон) в Україні розпочалася судова реформа, якою передбачено створення вищих спеціалізованих судів, зокрема створено Вищий суд з питань інтелектуальної власності.

Пунктом 15 «Прикінцевих та перехідних положень» Закону визначено, що Вищий суд з питань інтелектуальної власності утворюється протягом дванадцяти місяців з дня набрання чинності цим Законом, тобто до 01.01.2018 суд має почати здійснювати правосуддя з питань інтелектуальної власності.

До повноважень Вищого суду з питань інтелектуальної власності належить: здійснення правосуддя, як суду першої інстанції, у справах, визначених процесуальним законом; аналіз судової статистики, вивчення та